

видом занять (живописом, музикою, колекціонуванням тощо). Це забезпечить і веселе проведення часу, і підняття настрою, і знайомство з новими людьми. Але все це потребує власних зусиль, вияву активності, до якої значна частина підлітків не звикла.

Для зменшення підліткового алкоголізму потрібне втручання держави. Боротьба проти пияцтва передбачає: 1) заборону реклами алкогольних напоїв; 2) посилення контролю за незаконним продажем пива та слабоалкогольних напоїв підліткам, посилення покарання за продаж алкоголю неповнолітнім; 3) пропаганду здорового способу життя, відкриття спортивних гуртків, обладнання майданчиків для ігор, відкриття таборів відпочинку; 4) відкриття безкоштовних гуртків, секцій, доступних розважальних закладів для проведення вільного часу підлітків; 5) посилення контролю батьків, вчителів, медиків за вживанням підлітками алкоголю.

Хайло І.
НТУ «ХП»

СОЦІАЛЬНЕ СИРІТСТВО В УКРАЇНІ

Слово «сирота» завжди викликає почуття співчуття. На жаль, в Україні велика кількість дітей залишаються самі при живих батьках. Соціальні сироти – діти, які залишилися без піклування батьків (унаслідок того, що батьків позбавили батьківських прав, визнали недієздатними, такими, що пропали безвісти тощо). Нині в Україні до цієї категорії належать 95 % дітей-сиріт. Негативно позначилася на стані дитинства в Україні та призвела до збільшення кількості соціальних сиріт і зростання таких установ, як школи-інтернати та дитячі будинки, саме криза сімейних стосунків. Вона виявляється в аморальній поведінці батьків, великій кількості конфліктних і неповних сімей, обмеженості сімейного спілкування, зниженні відповідальності батьків за виховання дітей та зосередженні уваги на задоволенні власних потреб. Безпосередніми причинами соціального сирітства є:

1) добровільна відмова батьків (частіше матері) від своєї неповнолітньої дитини. Найчастіше це відмова від новонародженого в пологовому будинку;

2) примусове вилучення дитини із сім'ї, коли батьків позбавляють батьківських прав для захисту прав, життя та інтересів дитини. Таке трапляється переважно з неблагополучними родинами, де батьки не контролюють і не займаються вихованням своїх дітей, не забезпечують їм належні умови існування.

Неспроможність біологічних батьків доглядати за дитиною часто зумовлена декількома причинами: алкоголізм, наркоманія батьків, нестача коштів, недієздатність, відбування батьками покарання у виправних колоніях або звинувачення їх у скоєнні злочину, психічні розлади в батьків, жорстоке ставлення до дитини та ухилення від її виховання. Тому в особі соціальних служб та спеціальних відомств держава повинна захистити дитину й забезпечити нормальне життя. Але адаптувати дітей до суспільного життя без родини дуже непросто. Статистика свідчить, що кожна десята дитина щорічно втікає з притулку, кожна третя опиняється в місцях позбавлення волі, кожна п'ята стає безхатченком, кожна десята зводить рахунки з життям. Діти-сироти, які не мають позитивного досвіду сімейного життя й перебувають в державних установах, часто повторюють долю своїх батьків (наприклад, згодом позбавляються батьківських прав, розширюючи поле соціального сирітства). Саме родина навчає дитину побутовим навичкам, розподілу бюджету, сімейним ролям, відповідальності за інших членів родини, плануванню майбутнього й раціональній поведінки.

На нашу думку, для зменшення соціального сирітства потрібні: 1) економічна, законодавча, соціальна підтримання сім'ї, материнства й дитинства, яка має забезпечити достатній життєвий рівень багатодітним родинам і сім'ям з дітьми, що переживають кризу; поширити установи, які безкоштовно надають психологічну, педагогічну, фізичну допомогу таким родинам; 2) відродження, розвиток і пропаганда кращих традицій виховання, заснованих на гуманізмі, любові й повазі до дитини; повернення «виховання» в навчальні заклади; 3) реорганізація життєдіяльнос-

ті системи установ для дітей-сиріт, зокрема поширення практики дитячих будинків сімейного типу; 4) удосконалення й розвиток системи влаштування дітей-сиріт шляхом підтримання родин, які усиновили дітей; 5) створення ефективної системи виявлення сімей і дітей, що перебувають у складній життєвій ситуації, завдяки телефону «Гаряча лінія», на який можуть надходити повідомлення громадян, учителів, лікарів, дільничних міліціонерів стосовно дітей, які потребують захисту та піклування.

Реалізація цих дій допоможе якщо не викорінити, то хоча б зменшити таке явище, як соціальне сирітство.

Харченко А.
НТУ «ХПИ»

ГЕНДЕРНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ

Вопросы, связанные с особенностями пола человека и его психологическими и социальными различиями, в последнее время входят в число наиболее обсуждаемых в обществе. Роль мужчины и женщины в социальной среде сегодня претерпевает значительные изменения. Данная проблема волнует таких современных учёных-психологов и социологов, как Т. В. Бендас, Ш. Берн, Д. Майерс, И. С. Кон, О. А. Воронина, И. С. Клецина, Е. П. Ильин и др.

Изучение мужчины и женщины, их сходств и отличий имеет отношение не только к человеку, но и к обществу в целом. Как утверждает Т. В. Бендас, общая психология долгое время игнорировала пол как важнейший аспект человеческой природы. Социальная психология также не признавала гендер как аспект, определяющий взаимодействия людей в социуме.

В своих работах Ш. Берн подчёркивает, что разделение людей на мужчин и женщин является центральной установкой восприятия нами различий, имеющих в психике и поведении человека. Многие считают, что эти различия связаны с генетическими, анатомическими и физиологическими особенностями мужского и женского организма. Идея проти-